

ДЕРЖАВНІ СИМВОЛИ УКРАЇНИ

Бібліографічний покажчик

Краматорськ
2018

УДК 016:94(477)

Д 36

Укладач:

Алексєєва В. І. – провідний бібліограф довідково-інформаційного відділу бібліотеки

Відповідальний редактор:

Коробка Ж. І. – завідувач бібліотеки

Д 36 Державні символи України : бібліографічний покажчик / укл. В. І. Алексєєва ; відповід. ред. Ж. І. Коробка. – Краматорськ : ДДМА, 2018. – 11 с.

Бібліографічний покажчик «Державні символи України» містить книги і статті з фонду науково-технічної бібліотеки ДДМА, які присвячені державній символіці України за 1992-2018 роки, а також посилання на інтернет-ресурси вільного доступу, на яких представлена інформація про державні символи України – герб, прапор та гімн.

Покажчик розрахований на широке коло користувачів.

ЗМІСТ

<i>Вступ</i>	<i>4</i>
<i>Законодавчі та керівні матеріали</i>	<i>7</i>
<i>Державна символіка України</i>	<i>7</i>
<i>Державний герб України</i>	<i>8</i>
<i>Державний прапор України</i>	<i>9</i>
<i>Державний гімн України</i>	<i>10</i>

ВСТУП

Державними символами України є Державний Прапор України, Державний Герб України і Державний Гімн України. Опис державних символів України та порядок їх використання встановлюються законом, що приймається не менш як двома третинами від конституційного складу Верховної Ради України.

Стаття 20 Конституції України

Україна – це земля, де ми народилися і живемо, де живуть наші батьки, де жили наші предки. Вистраждавши, виборовши волю, Україна має нині свої державні та національні символи, які уособлюють її історію, її сутність.

Основою державних символів є державний суверенітет. Державні символи є складовою частиною більш широкого поняття «державні атрибути», до числа яких входять також столиця держави, офіційна назва держави, державна мова, державна печатка, національні пісні, почесні значки, державні штандарти. Шанобливе ставлення до державних символів, патріотичні почуття і гордість за власну країну є сходиною в закладенні духовних основ державності. Відродження української національної символіки, сьогодні, є свідченням культурного і духовного відродження української нації.

Герб, прапор і гімн – це основні державні символи, котрі мають давню і цікаву історію. Історія символів сягає глибокої давнини.

Пройшовши довгий тернистий шлях, лише у 1992 році, Верховна Рада України затвердила зображення золотого тризуба на синьому тлі малим Державним гербом України. **Тризуб** означає триєдність життя – батько, мати і дитя, які символізують силу, мудрість і любов. А ще він відображає і єднання трьох стихій – землі, води, повітря, без яких неможливе життя.

З найдавніших часів тризуб шанується як магічний знак, свого роду оберіг. Важко визначити точно, коли він з'явився на наших землях. Це зображення археологи зустрічали у багатьох пам'ятках культури, датованих першими століттями нашої ери. Він був відомий серед народів Сходу і Середземномор'я з найдавніших часів, а на українських землях з II ст н. е. Існує до 30 теорій походження і значення тризуба (сокіл, якір, символ триєдності світу тощо). У Київській Русі тризуб стає великокнязівським знаком. Його зображення спершу з'являється на печатці Святослава Ігоревича. Згодом він карбується і на срібних монетах великого князя Володимира. Існує багато версій, які пояснюють походження тризуба. Так, вершок скіпетра візантійських монархів увінчувався фігурою подібної форми. Тризуб пов'язують як з релігійною емблематикою, так і з матеріальною сферою життя людини. Очевидно, люди використовували знаряддя, яке нагадувало тризуб. Воно допомагало полювати, ловити рибу, обробляти землю, навіть оборонятися. Тризуб постійно був уживаний і в побуті українців. Зокрема, його малювали на стінах, дверях чи воротах, під час релігійного свята – Водохреща. Подолавши довгий, тернистий шлях, лише у 1992 р., після відновлення української державності, Верховна Рада України затвердила зображення золотого тризуба на синьому тлі малим Державним гербом України.

Державний **Прапор** є одним із державних символів країни. Державний Прапор України затверджений Верховною Радою України 28 січня 1992 р. Українське синьо-жовте колірне сполучення – одне з найдавніших серед сучасних національних прапорів. Жовто-блакитні барви символізували Київську Державу ще до християнізації Русі. Майже всі герби міст Київщини, й України загалом, обрамлялися жовто-блакитними кольорами. Український прапор – це символ пшениці в степах під блакитною аркою неба, який уособлює споконвічне прагнення народу до миру, праці, краси та багатства рідної землі.

Державний прапор як символ країни є втіленням національної єдності, честі та гідності, традицій державотворення, історії та сьогодення. Під його знаменом ми йшли до проголошення самостійної України, до перемоги. Це прапор миролюбства. Він нагадує наше літо, коли небо над Україною таке синє,

як покрови Пречистої Діви, і наші лани – такі золоті, як паски на маминому столі. В усі віки і в усіх народів державний прапор був однією з найвищих і шанованіших святинь. Прапор символізував єдність земель і племен; він консолідував міста і краї в державу, а духовно й історично близькі етноси – в націю. Під прапором воїни вирушали в похід, з прапором виступали на захист своєї батьківщини, прапор символізував стабільність держави й урочистість тих чи інших всенародних подій, свят, ритуалів.

Серед багатьох спроб тлумачення символіки цих кольорів та порядку їх розташування і в історичній науці, і в народі, утвердилася думка, що синій колір у верхній частині прапора – це колір чистого неба над Україною, а жовтий (золотавий) у нижній частині – це колір стиглої пшениці на безкраїх українських ланах. 23 серпня 2004 року на вшанування багатовікової історії українського державотворення, державної символіки незалежної України та з метою виховання поваги громадян до державних символів України Указом Президента України було встановлено відзначати щорічно, 23 серпня, День Державного прапора України.

До найбільших святинь будь-якого народу належить і гімн. Гімн – урочиста пісня. Це ті слова і музика, які змушують кожного з нас підніматися при перших же акордах і з трепетом у душі слухати ту мелодію, яка кличе до світлого і високого. Перша музична символіка нашого народу сягає часів Київської Русі. Тоді роль гімну виконували бойові заклики та пісні, які створювали патріотичний настрій перед битвами. Більше століття тому поет Павло Чубинський написав вірш «Ще не вмерла Україна». Він покладений на музику Михайлом Вербицьким. Пісня ця сподобалась і припала до душі українцям та невдовзі стала новим Національним гімном української держави.

Законодавчі та керівні матеріали

1. Конституція України: прийнята на П'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р.: із змінами, внесеними згідно із Законом України від 8 грудня 2004 р. № 2222- IV. – Харків : Фоліо, 2008. – 48 с.
2. Україна. Закони. Про Державний Гімн України: від 6 березня 2003 р. №602-1У // Нормативно-правове забезпечення освіти. – Х., 2004. – Ч. 4.
3. Україна. Верховна Рада. Про Державний герб України: постанова від 19 лютого 1992 року N 2137-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 40. – Ст. 592.
4. Україна. Верховна Рада. Про Державний прапор України: постанова від 28 січ. 1992 р. № 2067-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 19. – Ст. 257.
5. Україна. Верховна Рада. Про державні символи України: постанова від 3 вересня 1996 р. № 347/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 45. – Ст. 241.
6. Україна. Президент (1999-2004; Л. Д. Кучма). Про День Державного Прапора України: указ від 23 серп. 2004 р. № 987 // Голос України. – 2004. – 27 серп. (№ 158). – С. 2.
7. Україна. Президент (1999-2004; Л. Д. Кучма). Питання щодо використання державних символів України: указ від 09.02.2001 р. № 79/2001 // Офіційний вісник України. – 2001. - № 7. – С. 105.
8. ДСТУ 4512:2006. Державний прапор України. Загальні технічні умови – Чин. від 01.09.2006. – К. : Держспоживстандарт України, 2006. – III, 10 с. – (Національний стандарт України). – Ст. 1409.

Державна символіка України

9. Сергійчук В. І. Національна символіка України : науково-художня кн. – К. : Веселка, 1992. – 109 с.

10. Сокульський А. Л. Національна символіка України. – Запоріжжя : Інтербук, 1993. – 102 с.
11. Савчук Ю. Державні символи Батьківщини: Державний Прапор України, Великий і Малий Державні Герби України, Державний Гімн України: історична традиція та сучасність / Ю. Савчук // Світогляд. – 2007. – № 1 (3). – С. 4–11.
12. Головченко В. Історико-правова генеза державної символіки України / В. Головченко, А. Потьомкін // Віче. – 2009. – № 8. – С. 8–11.
13. Сто знаменитых символов Украины / сост. А. Хорошевский. – Х. : ФОЛИО, 2007. – 511 с.
14. Сорочук Л. Ідея консолідації нації в державних святах та символах України [Електронний ресурс] / Л. Сорочук // Українознавчий альманах. – 2017. – Вип. 21. – С. 88–93. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ukralm_2017_21_18

Державний герб України

15. Алиева Ф. Г. Родовой герб : роман. – М. : Мол. гвардия, 1970. – 319 с.
16. Савчук Ю. Державні символи Батьківщини: Державний Прапор України, Великий і Малий Державні Герби України, Державний Гімн України: історична традиція та сучасність / Ю. Савчук // Світогляд. – 2007. – № 1 (3). – С. 4–11.
17. Головченко В. Історико-правова генеза державної символіки України / В. Головченко, А. Потьомкін // Віче. – 2009. – № 8. – С. 8–11.
18. Государственный герб Украины // 100 знаменитых символов Украины / А. Ю. Хорошевський. – Х., 2007. – С. 5–9.
19. Нечипоренко М. Таємниці княжного герба // Віче. – 2008. – № 15. – С. 27–29.
20. Палій А. В. Тризуб – символ розвитку духовності людства / Анна-Віталія Палій // Дзвін. – 2017. – № 2. – С. 154–163.
Охарактеризовано етнічно-національний і духовний символ українців Тризуб.

21. Передвічна тріада // Національна символіка України / А. Сокульський. – Запоріжжя, 1999. – С. 8–68.
22. Герби. І. Тризуб // Національна символіка України / В. І. Сергійчук. – К., 1992. – С. 5-30.

Державний прапор України

23. Весь мир: Страны, флаги, гербы : энциклопедический справочник. – Минск : Харвест, 1999. – 704 с.
24. Вовканич С. Семіотика Тризуба у світоглядному контексті // Світогляд. – 2008. – № 3. – С. 2–9.
25. Государственный флаг Украины // 100 знаменитых символов Украины / А. Ю. Хорошевський. – Х., 2007. – С. 13–16.
26. Пономаренко Л. Прапор України як архетип цілісності і символ інтеграційних прагнень держави [Електронний ресурс] / Л. Пономаренко // Публічне управління: теорія та практика. – 2015. – Вип. 1 (спец. вип.). – С. 130–135. – Режим доступу : [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pubupr_2015_1\(spets\)](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pubupr_2015_1(spets)).
27. Новак І. В. Етикет державного прапора [Електронний ресурс] / І. В. Новак // Науковий вісник Дипломатичної академії України. – 2001. – Вип. 5. – С. 44–49. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvdau_2001_5_10.
Розглянуто систему правил використання державного прапора – "етикет прапора". Недотримання правил етикету щодо прапора чи необізнаність спричинює формування негативного іміджу держави, а в ряді випадків може розглядатись як прояв неповаги до символів держави. Подано схеми розміщення державного прапора за різних ситуацій.
28. Кулеша Н. "Український Прапор" (1919-1923 рр.): віденський період часопису уряду ЗУНР [Електронний ресурс] / Н. Кулеша // Збірник праць Науково-дослідного інституту пресознавства. – 2014. – Вип. 4. – С. 91–108.
Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ZPNDZP_2014_4_9.
29. Синьо-жовтий прапор над парламентом України // Національна символіка України / А. Сокульський. – Запоріжжя, 1999. – С. 91–92.
30. Прапори // Національна символіка України / А. Сокульський. – Запоріжжя, 1999. – С. 31–100.

Державний гімн України

31. Государственный гимн Украины // 100 знаменитых символов Украины / А. Ю. Хорошевський. – Х., 2007. – С. 9–13.
32. Державний гімн України: популярний історичний нарис. – К. : Музична Україна, 2006. – 56 с.
33. Державний гімн України. Партитури та голоси для середнього та малого складів духовного оркестру. Музика М. Вербицького. – К. : Муз. України, 1993.
34. Шевчук О. Михайло Вербицький – автор національного гімну України "Ще не вмерла України і слава, і воля" [Електронний ресурс] / О. Шевчук // Студії мистецтвознавчі. – 2015. – Число 3. – С. 7–16.
Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/StudM_2015_3_3.
35. Федоренко В. Життя і творчість автора державного гімну // Дивослово. – 2009. – № 1. – С. 8–9.
36. Райківський І. Перше виконання українських пісень-гімнів у Галичині "Мир вам, браття" (1848 р.) та "Ще не вмерла Україна" (1865 р.) [Електронний ресурс] / І. Райківський // Україна-Європа-Світ. Міжнародний збірник наукових праць. Сер. Історія, міжнародні відносини. – 2015. – Вип. 15. – С. 54–62. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ues_2015_15_8.
37. Соловей Л. Отець Михайло Вербицький – композитор, громадський діяч, автор гімну України "Ще не вмерла України і слава, і воля" [Електронний ресурс] / Л. Соловей // Актуальні питання гуманітарних наук. – 2015. – Вип. 14. – С. 101–110. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/apgnd_2015_14_14.
38. Лісецький С. Й. Цей митець вніс свою частку в розбудову української музичної культури (нове про композитора М. Вербицького) [Електронний ресурс] / С. Й. Лісецький // Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури. – 2013. – Вип. 30. – С. 268–273. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/apitphk_2013_30_42.

39. Бермес І. Л. Михайло Вербицький: штрихи до творчого портрета композитора (до 200-річчя від дня народження) [Електронний ресурс] / І. Л. Бермес // Культура України. Сер. Мистецтвознавство. – 2015. – Вип. 50. – С. 4–14. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Kum_2015_50_3.
40. «Ще не вмерла і не вмре!» // Національна символіка України / А. Сокульський. – Запоріжжя, 1999. – С. 93–102.
41. Через високе слово і високий дух // Національна символіка України / В. І. Сергійчук. – К., 1992. – С. 101–104.